

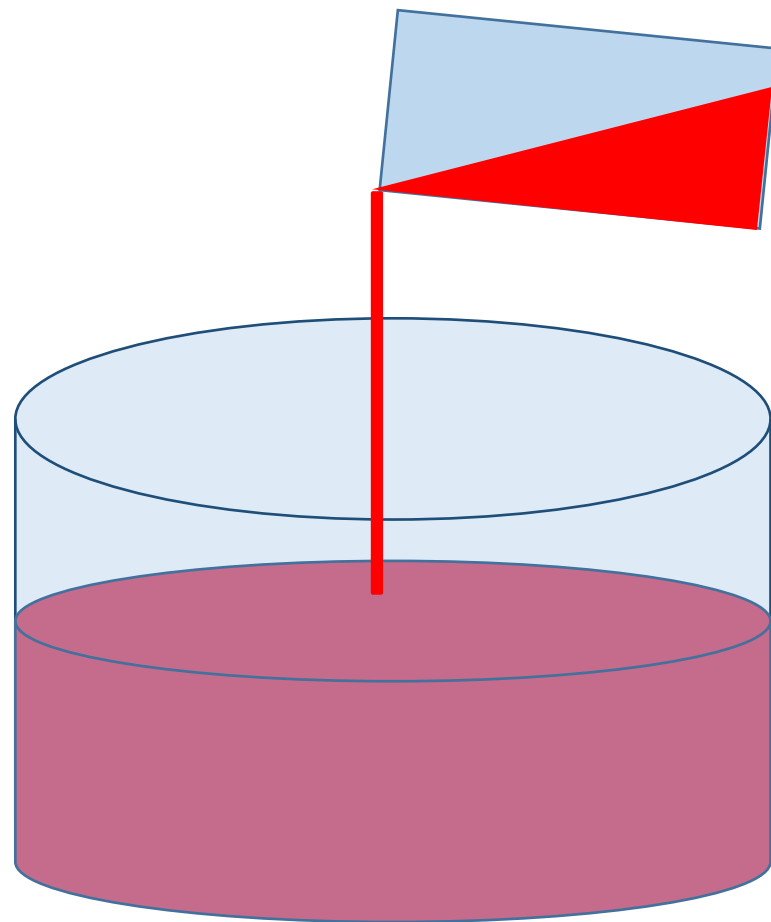
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Gymnázium Vysoké Mýto

nám. Vaňorného 163, 566 01 Vysoké Mýto

Míchání roztoků

Křížové pravidlo

Používá se pro výpočet poměru hmotnostních dílů dvou výchozích roztoků jejichž smícháním vznikne nový roztok. K výpočtu musí být zadány všechny tři koncentrace v hmotnostních procentech.

1. Příklad

V jakém hmotnostním poměru musíme smíchat 50% a 10% roztok kyseliny sírové abychom dostali 20% roztok?

Koncentrace výchozích roztoků si napíšeme na řádek kousek od sebe. Požadovanou koncentraci po smíchání napíšeme o řádek níž mezi obě čísla.

Křížem shora dolů vypočítáme rozdíly v absolutní hodnotě a zapíšeme na další řádek.

$$\begin{array}{cc} 50 & 10 \\ & 20 \\ 10 & 30 \end{array}$$

Pokud lze, výsledek vykrátíme. Přečteme hmotnostní poměr.

Smícháním 1 hmotnostního dílu 50% kyseliny sírové a tří hmotnostních dílů 10% kyseliny sírové získáme 20% kyselinu sírovou.

2. Příklad

Vypočítejte kolik g vody je potřeba přidat k 300 g 8% roztoku NaCl aby vznikl 5% roztok?

Koncentrace chloridu sodného v čisté vodě je nulová.

$$\begin{array}{ccc} 0 & & 8 \\ & 5 & \\ 3 & & 5 \end{array}$$

Křížovým pravidlem zjistíme, že musíme smísit 3 hmotnostní díly vody s 5 hmotnostními díly 8% roztoku NaCl.

Protože je v zadání 300 g 8% roztoku NaCl, představuje tato hmotnost 5 hmotnostních dílů. Jeden díl je tedy 60 g.

Tři hmotnostní díly vody jsou pak 180 g.

K 300 g 8% roztoku NaCl je potřeba přidat 180 g vody.

3. Příklad

Vypočítejte kolik g čistého pevného NaCl je potřeba přidat k 285 g 3% roztoku aby vznikl 5% roztok?

Koncentrace čistého, pevného chloridu sodného je 100%.

$$\begin{array}{cc} 100 & 3 \\ & 5 \\ 2 & 95 \end{array}$$

Křížovým pravidlem zjistíme, že musíme smísit 95 hmotnostních dílů 3% roztoku NaCl a 2 hmotnostní díly čistého, pevného chloridu sodného.

Protože je v zadání 285 g 3% roztoku NaCl, představuje tato hmotnost 95 hmotnostních dílů. Jeden díl jsou tedy 3 g.

Dva hmotnostní díly vody je 6 g.

K 285 g 3% roztoku NaCl je potřeba přidat 6 g čistého, pevného NaCl.

4. Příklad

Vypočítejte kolik g 5% roztoku NaOH a kolik g 30% roztoku NaOH je potřeba smíchat aby vzniklo 600g 10% roztoku NaOH?

Koncentrace chloridu sodného v čisté vodě je nulová.

$$\begin{array}{cc} 5 & 30 \\ & 10 \\ 20 & 5 \end{array}$$

Poměr nejprve vykrátíme a zjistíme, že musíme smísit 4 hmotnostní díly 5% roztoku NaOH s jedním hmotnostním dílem 30% roztoku NaOH.

Protože podle zadání máme připravit celkem 600 g 10% roztoku NaOH, představuje tato hmotnost celkem 5 hmotnostních dílů. Jeden díl je tedy 120 g.

Čtyři hmotnostní díly 5% roztoku NaOH jsou pak 480 g.

Je potřeba smíchat 480 g 5% roztoku NaOH se 120 g 30% roztoku.

Směšovací rovnice

Používají se pro míchání dvou a více roztoků s koncentrací zadanou v hmotnostních zlomcích nebo procentech. Pro výpočet nemusí být zadány všechny koncentrace.

Bilance hmotností roztoků

$$m_1 + m_2 = m$$

m je hmotnost smíchaných roztoků

m_1 je hmotnost prvního roztoku

m_2 je hmotnost druhého roztoku

Bilance hmotnosti rozpuštěné látky

$$m_1 \cdot w_1 + m_2 \cdot w_2 = m \cdot w$$

kde $m_1 w_1$ je hmotnost látky rozpuštěné v prvním roztoku

$m_2 w_2$ je hmotnost látky rozpuštěné ve druhém roztoku

$m w$ je hmotnost látky rozpuštěné v roztoku po smíchání

4. Příklad

Vypočítejte kolikaprocentní bude roztok vzniklý smícháním 200 g 8% roztoku dusičnanu sodného s 300g 12% roztoku dusičnanu sodného?

$$m_1 + m_2 = m$$

$$m_1 \cdot w_1 + m_2 \cdot w_2 = m \cdot w$$

Hmotnosti roztoků dosadíme do první rovnice a vypočítáme m.

Dosadíme do druhé rovnice

$$200 \cdot 0,08 + 300 \cdot 0,12 = 500 \cdot w$$

$$16 + 36 = 500 \cdot w$$

$$w = 0,104$$

Roztok vzniklý smícháním bude 10,4 %.

Použitá literatura

MAREČEK, Aleš a Jaroslav HONZA. *Chemie pro čtyřletá gymnázia*. 3., přeprac. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2005, 240 s. ISBN 80-7182-055-51.

ŠRÁMEK, Vratislav a Ludvík KOSINA. *Obecná a anorganická chemie*. 2. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2000, 262 s. ISBN 80-718-2099-7.

MAREČEK, Aleš a Jaroslav HONZA. *Chemie: sbírka příkladů pro studenty středních škol*. Vyd. 1. Brno: Proton, 2001, 146 s. ISBN 80-902-4022-4.

Registrační číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0951
Šablona	III/2 INOVACE A ZKVALITNĚNÍ VÝUKY PROSTŘEDNICTVÍM ICT
Autor	Ing. František Paseka
Název materiálu	15. Míchání roztoků
Ověřeno ve výuce dne	16.04.2013
Předmět	Chemie
Ročník	První
Klíčová slova	Křížové pravidlo, hmotnostní díly, směšovací rovnice, bilance hmotností roztoků, bilance hmotností rozpuštěné látky.
Anotace	První část snímků se věnuje výpočtům koncentrací s využitím křížového pravidla. Vymezují se vstupní podmínky jeho použití a na příkladech se ukazuje postup řešení. Ve druhé části se vysvětluje obecnější postup s využitím směšovacích rovnic. Řešení dvou rovnic o dvou neznámých se provádí dosazovací metodou.
Metodický pokyn	Prezentace je určena jako výklad do hodiny i jako materiál určený k samostudiu.
Počet stran	12
Pokud není uvedeno jinak, použitý materiál je z vlastních zdrojů autora.	